

Світлана Василівна МАТЧУК

к.ю.н., доцент, Міжрегіональна Академія управління персоналом

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8017-8981>

e-mail: svata@ukr.net

Володимир Анатолійович ТАРАЩЕНКО

к.е.н., доцент, с.н.с., Інститут картоплярства НААН

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4873-982X>

e-mail: taraschenko@ukr.net

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті досліджено антикорупційний комплаєнс як інституційний інструмент зміцнення податкової безпеки держави. На основі аналізу національних стратегічних документів, стандарту ISO 37001, підходу OECD Tax Administration 3.0 та практик cooperative compliance обґрунтовано їх вплив на зменшення корупційних ризиків в адмініструванні податків. Визначено ключові бар'єри впровадження комплаєнсу в Україні та запропоновано напрями цифровізації, інституційного закріплення й незалежного оцінювання ефективності антикорупційних програм Державної податкової служби України.

Ключові слова: антикорупційний комплаєнс, податкова безпека, адміністрування податків, цифровізація оподаткування, cooperative compliance, Tax Administration 3.0

ВСТУП

Податкова безпека держави є визначальним чинником фінансової стабільності та економічного розвитку. Водночас у сучасних умовах вона зазнає суттєвих загроз з боку корупційних проявів у сфері адміністрування податків, контролю та взаємодії платників з податковими органами. Корупційні практики спричиняють значні втрати бюджетних надходжень, знижують рівень податкової дисципліни, підривають довіру до державних інституцій та формують передумови для тінізації економіки.

Незважаючи на створення в Україні базових антикорупційних інституцій і прийняття низки нормативних актів, рівень податкової безпеки залишається недостатнім, що зумовлює потребу у впровадженні більш дієвих механізмів запобігання корупції. У цьому контексті особливої актуальності набуває застосування антикорупційного комплаєнсу як системи політик, процедур та внутрішніх регламентів, спрямованих на ідентифікацію, мінімізацію та попередження корупційних ризиків у податковій сфері.

Проблема полягає в тому, що відсутність належної інтеграції антикорупційних комплаєнс-практик у діяльність податкових органів та бізнесу обмежує можливості держави у забезпеченні податкової безпеки. Відповідно постає завдання наукового обґрунтування теоретичних і практичних засад впровадження комплаєнс-механізмів у податковій сфері як інструмента підвищення фінансової стійкості та економічної безпеки держави.

Антикорупційний комплаєнс у науковій і прикладній літературі розглядається як один з ключових інструментів зменшення корупційних ризиків у державному та приватному секторі. Його суть полягає у створенні системи правил, процедур і контролю, яка запобігає виникненню або повторенню порушень доброчесності. В міжнародному стандарті ISO 37001:2025 підкреслено, що антикорупційний комплаєнс має охоплювати: оцінювання ризиків, розроблення політик, навчання персоналу, системи повідомлення про порушення і внутрішній аудит [1].

Особливої актуальності ці принципи набувають у

сфері оподаткування. Тут комплаєнс дає змогу зменшити кількість корупційних практик як з боку податкових службовців, так і з боку бізнесу. Наприклад, у статті А.А. Sarhan та ін. доведено, що компанії, які впроваджують антикорупційні практики, менш схильні до податкового ухилення. Зокрема, на підприємствах з ефективними внутрішніми політиками протидії корупції рівень податкових ризиків статистично нижчий [2].

Крім того, міжнародні дослідження показують, що довіра до держави прямо пов'язана з податковою дисципліною. У статті Н.Г. Gebrihet та ін. підкреслено, що в умовах високої корупції та слабкої довіри громадяни менш схильні дотримуватися податкових правил. Навпаки – якщо зменшується корупція, зростає довіра до державних інституцій, що стимулює добровільну сплату податків [3].

Важливу роль відіграє також цифровізація адміністрування. У доповіді OECD про Tax Administration 3.0 описано нову модель [4, с. 11-16], за якої податкові дані збираються автоматично, а більшість перевірок і звітності відбуваються без участі людини. Такий підхід дає змогу зменшити контакт між платником податків і податківцем, що значно знижує корупційні ризики.

Ще один важливий аспект – це державна політика. У «Національній стратегії доходів до 2030 року» зазначено, що підвищення податкової безпеки можливе лише за умови зміцнення довіри між платниками податків і державою, а також – впровадження електронних сервісів, управління ризиками і внутрішнього контролю в податкових органах [5]. Схожі рекомендації містяться й у звіті OECD, де йдеться про важливість узгодженої антикорупційної політики в державних органах, навчання персоналу та створення умов для доброчесної поведінки як серед посадовців, так і серед підприємців [6].

Проте, попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених антикорупційному комплаєнсу та податковій безпеці, залишається недостатньо дослідженим саме взаємозв'язок між системним впровадженням антикорупційного комплаєнсу у державних органах і рівнем податкової безпеки на макрорівні. Більшість робіт

сфокусовано або на корпоративному комплаєнсі у приватному секторі, або на загальних механізмах підвищення довіри до податкових інституцій, або на технологічних аспектах цифровізації адміністрування, однак комплексне оцінювання антикорупційного комплаєнсу як інституційного інструменту зміцнення податкової безпеки держави досі залишається фрагментарним.

МЕТА роботи – обґрунтувати антикорупційний комплаєнс як ключовий інституційний інструмент зміцнення податкової безпеки держави, розкрити його потенціал у мінімізації корупційних ризиків у сфері адміністрування податків та визначити напрями його ефективного впровадження в систему управління податковою безпекою.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основу дослідження становили нормативно-правові акти України (Антикорупційна програма Державної податкової служби України на 2023-2025 рр., Національна стратегія доходів до 2030 р., Державна антикорупційна програма на 2023-2025 рр.), міжнародні документи (OECD Tax Administration 3.0, Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine 2025, стандарт ISO 37001:2025) та наукові публікації.

У дослідженні застосовано низку методів: аналіз і синтез для вивчення сучасного стану впровадження антикорупційного комплаєнсу у податкових органах України та його впливу на податкову безпеку; системний підхід для розгляду антикорупційного комплаєнсу як складника механізму забезпечення податкової безпеки держави; порівняльний аналіз для узагальнення міжнародного досвіду (практики Нідерландів, Польщі, Литви, рекомендацій OECD) та визначення можливостей його адаптації в Україні; нормативно-правовий аналіз для оцінювання положень національних та міжнародних документів у сфері протидії корупції й адміністрування податків; структурно-логічний метод для формування авторських пропозицій з інституційного закріплення антикорупційного комплаєнсу в системі податкової безпеки.

РЕЗУЛЬТАТИ

В Україні антикорупційний комплаєнс вже має нормативну й інституційну основу: діє Державна антикорупційна програма 2023-2025, методичні документи НАЗК і відомчі програми центральних органів влади. У фіскальній сфері питання комплаєнсу інтегровано до стратегії доходів і відомчих актів Державної податкової служби (ДПС) України, а також пов'язані з цифровізацією контролю та сервісів для платників [5; 7; 8].

Сучасний стан у податкових органах характеризується поєднанням політик доброчесності та технологічної модернізації. По-перше, Антикорупційна програма ДПС на 2023-2025 рр. закріплює принципи «нульової толерантності» до корупції, вимоги до оцінювання й мінімізації ризиків, навчання персоналу, моніторингу виконання програми та ведення реєстру корупційних ризиків; серед пріоритетів – цифрова трансформація повноважень ДПС і прозорість даних як основа для зменшення корупційних ризиків [7]. По-друге, Національна стратегія доходів до 2030 р. прямо ставить завдання посилення доброчесності регуляторних органів, відновлення довіри платників і вбудовування комплаєнсу через систему управління податковими ризиками (Compliance Risk Management), е-аудит і обов'язкове застосування SAF-T

(єдиний стандарт обміну обліковими даними); окремим заходом передбачено реалізацію й оновлення Антикорупційної програми ДПС [5]. По-третє, у Державній антикорупційній програмі 2023-2025 для блоку «Оподаткування» передбачено автоматизацію процедур взаємодії з платниками, цифровізацію податкових перевірок та обов'язковий електронний обмін даними обліку для всіх категорій платників – як інструменти зниження дискреції і корупційних ризиків у ДПС [8]. Нарешті, міжнародні орієнтири (модель Tax Administration 3.0) підтримують курс на «вбудований комплаєнс» завдяки перенесенню податкових процесів у «природні системи» платників і мінімізації контактів «людина-людина», що знижує можливість для зловживань [4, с. 11-16]. Водночас огляд OECD для України фіксує потребу у посиленні внутрішнього контролю й управління ризиками та вдосконаленні механізмів захисту викривачів – важливих складників зрілої комплаєнс-системи в публічному секторі [6].

Так, у податкових органах вже сформовано каркас комплаєнсу (програма, ризик-менеджмент, цифрові інструменти, навчання), а ключовими завданнями найближчого періоду лишаються повномасштабне впровадження ризик-орієнтованих процесів, сталі канали викриття порушень і регулярне незалежне оцінювання ефективності заходів доброчесності [5-7].

Водночас навіть за наявності певного прогресу інтеграція комплаєнс-підходів у податкову систему України стикається з низкою бар'єрів і викликів. По-перше, зберігається інституційна вразливість ДПС (зумовлена недостатньою захищеністю від політичного тиску, кадрових коливань та організаційної нестабільності), що ускладнює реалізацію антикорупційних ініціатив. У цьому контексті особливої уваги потребує питання матеріального забезпечення працівників ДПС: низький рівень заробітної плати посилює ризики корупційних зловживань, тоді як зацікавленість держави у створенні належної системи мотивації та стимулювання доброчесної поведінки є ключовою передумовою ефективності будь-яких комплаєнс-програм. По-друге, низький рівень цифрової грамотності та ресурсного забезпечення здатний знижувати ефективність електронного аудиту та автоматизованих процедур. По-третє, нині в Україні недостатньо розвинена система незалежного зовнішнього моніторингу результативності комплаєнсу, через що оцінювання його ефективності лишається переважно декларативним. Серйозним викликом є обмежена довіра бізнесу й суспільства до податкових органів України, яку не може бути відновлено лише нормативними приписами, а вимагає реальних результатів і послідовності у боротьбі з корупцією.

Подолання цих бар'єрів і відповіді на зазначені виклики може бути знайдено через вивчення та адаптацію міжнародного досвіду. Країни з розвиненими антикорупційними комплаєнс-практиками показують, що системна підготовка кадрів, незалежний аудит, цифровізація процесів «за принципом єдиного вікна» та ефективний захист викривачів фактів корупції чи пов'язаних правопорушень здатні істотно знизити корупційні ризики в податковій сфері. Застосування цих підходів у поєднанні з українськими реаліями дасть змогу не лише посилити внутрішню стійкість податкової системи, а й інтегрувати її у європейські стандарти доброчесності та

прозорості.

Міжнародний досвід свідчить, що підвищення податкової безпеки в умовах корупційних ризиків неможливе без системного впровадження антикорупційних стандартів та сучасних моделей адміністрування податків. Серед найпоширеніших практик виділяють: впровадження антихабарницьких систем менеджменту (ISO 37001), застосування цифрових рішень у межах моделі OECD Tax Administration 3.0, а також розвиток підходу cooperative compliance, відомого як «модель співпраці податкових органів із платниками», що реалізується, зокрема, через систему Horizontal Monitoring у Нідерландах [1; 4]. Узагальнену характеристику цих підходів наведено у табл. 1.

Практична реалізація цих підходів у країнах ЄС підтверджує їхню результативність. У Нідерландах модель Horizontal Monitoring (частина підходу cooperative compliance) дала змогу зменшити конфліктність між бізнесом і податковою та підвищити рівень довіри [9]. У Польщі запровадження системи SAF-T (ЖПК) забезпечило стандартизацію звітності та дало змогу автоматизувати перевірки [10]. У Литві комплексна цифровізація адміністрування податків сприяла суттєвому скороченню розриву з ПДВ [11, с. 28]. Узагальнені результати подано у табл. 2.

Так, аналіз міжнародного досвіду (табл. 1, 2) свідчить, що найбільш ефективні системи протидії корупції в податковій сфері поєднують три взаємопов'язані компоненти. По-перше, нормативні стандарти доброчесності (зокрема ISO 37001) створюють єдину рамку для внутрішнього контролю, управління ризиками та прозорості звітності як у державних органах, так і у приватному секторі. Це дає змогу формувати спільні «правила гри» й робить недопустимим виправдання корупційних практик у взаєминах між податковими органами та бізнесом.

По-друге, цифровізація податкового адміністрування на основі концепції OECD Tax Administration 3.0 забезпечує автоматизацію ключових процесів – від подання звітності до проведення перевірок. Інструменти на кшталт SAF-T (стандартизований електронний формат бухгалтерських даних) дають змогу скоротити людський фактор у перевірках, забезпечити єдині стандарти обміну інформацією та оперативний аналіз ризиків. Це напряму впливає на податкову безпеку, оскільки мінімізує можливість для маніпуляцій, зменшує рівень тінізації еко-

номіки та підвищує прогнозованість бюджетних надходжень.

По-третє, підхід cooperative compliance (модель співпраці податкових органів з великими платниками, зокрема через Horizontal Monitoring (як у Нідерландах)) змінює логіку відносин між державою та бізнесом. У таких умовах податкова служба зосереджується на превентивному управлінні ризиками й консультаціях, а не на постфактум покараннях. Це суттєво знижує простір для корупційних домовленостей між інспекторами та компаніями, підвищує рівень довіри та стимулює добровільну податкову дисципліну.

Для України, яка перебуває в умовах воєнного стану та водночас прагне інтеграції в європейський економічний простір, першочерговими завданнями є:

запровадження цифрових стандартів SAF-T та розбудова системи електронного аудиту для всіх категорій платників;

адаптація елементів cooperative compliance у взаєминах з великим бізнесом (наприклад, попереднє узгодження податкових позицій, горизонтальний моніторинг);

посилення інституційного контролю через інтеграцію ISO 37001 у роботу ДПС;

створення незалежних механізмів оцінювання ефективності антикорупційних заходів і регулярного оновлення програм доброчесності.

Реалізація цих напрямів дасть змогу не лише знизити корупційні ризики, але й сформувати стабільну модель податкової безпеки, де податкова система розглядається не як репресивний інструмент, а як прозорий і прогнозований механізм фінансування держави. Це, зі свого боку, стане передумовою для відновлення довіри бізнесу та громадян до податкових інститутів і сприятиме зміцненню фінансової стійкості України.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз показав, що міжнародна практика антикорупційного комплаєнсу поєднує три ключові напрями – нормативні стандарти доброчесності, цифровізацію податкових процедур та партнерські моделі взаємодії податкових органів із бізнесом. В Україні вже зроблено важливі кроки у цьому напрямі: ухвалено Антикорупційну програму ДПС, запроваджуються елементи ризик-орієнтованого аудиту, ведеться робота з цифровізації. Водночас ці кроки залишаються розрізненими й

Таблиця 1 – Підходи до застосування антикорупційних стандартів у сфері оподаткування (за даними [1; 4, с. 11-16])

Стандарт / підхід	Основні характеристики	Значення для податкової безпеки
ISO 37001:2025	Система антикорупційного менеджменту: оцінювання ризиків, політики доброчесності, навчання персоналу, механізми повідомлень	Формує культуру прозорості в органах влади й бізнесі, зменшує ризики корупції у сфері адміністрування податків
OECD Tax Administration 3.0	«Вбудований комплаєнс», цифровізація податкових процесів, обмін даними у реальному часі	Мінімізує контакти «людина-людина», знижує ризики зловживань і підвищує якість ризик-менеджменту
Cooperative compliance (OECD, Нідерланди, Австралія)	Партнерські відносини податкових органів з великими платниками податків: прозорість, попередні консультації, зменшення кількості перевірок	Підвищує добровільну податкову дисципліну, знижує рівень конфліктності й корупційних ризиків

Таблиця 2 – Приклади впровадження міжнародних практик у країнах ЄС (за даними [9-11])

Країна	Інструмент	Результати
Нідерланди	Horizontal monitoring (підхід cooperative compliance)	Зниження конфліктності між бізнесом і податковою, підвищення прозорості та добровільної дисципліни
Польща	SAF-T (ЖПК) – стандартизований електронний формат звітності	Автоматизація перевірок, зменшення дискреції, підвищення ефективності е-аудиту
Литва	Цифровізація адміністрування та моніторинг VAT gap	Скорочення розриву з ПДВ із 24,4 % до 21,4 %, зростання довіри до податкових процедур

потребують системного інституційного закріплення.

З огляду на це, доцільним вбачаємо внесення таких пропозицій:

1) закріплення антикорупційного комплаєнсу у законодавстві – формування окремого розділу в Податковому кодексі України, що визначатиме комплаєнс як елемент податкової безпеки;

2) обов'язкове впровадження стандарту ISO 37001 у ДПС та її територіальних підрозділах як базового документа для управління корупційними ризиками;

3) інституціоналізація електронного аудиту та SAF-T – створення правових підстав для обов'язкового застосування цього інструмента всіма категоріями платників, інтеграція з системою управління податковими ризиками;

4) запровадження моделі cooperative compliance у відносинах з великими платниками податків, починаючи з пілотних проєктів, які дозволять протестувати механізми попереднього узгодження податкових позицій і

зменшення кількості перевірок;

5) створення незалежного механізму зовнішнього оцінювання ефективності антикорупційних програм у ДПС із залученням громадських організацій, міжнародних експертів та представників бізнес-асоціацій.

Реалізація цих пропозицій забезпечить не лише підвищення рівня прозорості та доброчесності у податковій сфері, але й зміцнить податкову безпеку держави загалом. Інституційне закріплення антикорупційного комплаєнсу стане основою для формування довіри між державою та платниками податків, що є необхідною умовою стійкого економічного розвитку та фіскальної стабільності України.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні практичних механізмів інтеграції антикорупційного комплаєнсу в систему податкової безпеки України з урахуванням міжнародних стандартів та національних особливостей.

Список використаних джерел

1. ISO 37001:2025 Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use. Geneva: International Organization for Standardization, 2025. URL: <https://cdn.standards.iteh.ai/samples/85816/d19d9b16e3f2479ab6e21c58d374e268/ISO-37001-2025.pdf>
2. Sarhan A.A., Elmagrhi M.H., Elkhashen E.M. Corruption prevention practices and tax avoidance: The moderating effect of corporate board characteristics. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2024. Vol. 55. URL: <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2024.100615>
3. Gebrihet HG, Gebresilassie YH, Woldu GT. Trust, Corruption, and Tax Compliance in Fragile States: On a Quest for Transforming Africa into Future Global Powerhouse. *Social Sciences*. 2024. Vol. 13(1). URL: <https://doi.org/10.3390/socsci13010003>
4. OECD. Tax Administration 3.0: From Vision to Strategy. Paris: OECD Publishing, 2025. 36 p. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-administration/tax-administration-3-0-from-vision-to-strategy.pdf>
5. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-p#Text>
6. OECD. Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine 2025. Paris, 2025. URL: <https://www.oecd.org/uk/publications/5f7daca7-uk/full-report.html>
7. Державна податкова служба України. Антикорупційна програма Державної податкової служби України на 2023-2025 роки (зі змінами). Наказ ДПС від 10.04.2023 № 221, зі змінами від 07.08.2023 № 639 та від 09.04.2024 № 265 / Департамент з питань запобігання та виявлення корупції. Київ, 2023. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/zapobigannya-proyavam-korupts/antikorupsiyna-programa-derjavnoi-podatkovoi-slujbi-ukraini/>
8. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки: Постанова Каб. Міністрів України від 04.03.2023 № 220: станом на 28 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-p#Text>
9. Huiskers-Stoop, Esther and Gribnau, Hans, Cooperative Compliance and the Dutch Horizontal Monitoring Model. *Journal of Tax Administration*. 2019. Vol 5:1. URL: <https://ssrn.com/abstract=3333347>
10. Чвертко Л., Пуголовко І. Виклики для функції податкового менеджменту в умовах цифрової трансформації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-99>
11. Валігура В.А. Сучасні тенденції гармонізації ПДВ у країнах Європейського Союзу. *Фінанси України*. 2022. № 3. С. 22-37. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.03.22>

References

1. ISO 37001:2025 Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use. Geneva: International Organization for Standardization, 2025. URL: <https://cdn.standards.iteh.ai/samples/85816/d19d9b16e3f2479ab6e21c58d374e268/ISO-37001-2025.pdf>
2. Sarhan A.A., Elmagrhi M.H., Elkhashen E.M. Corruption prevention practices and tax avoidance: The moderating effect of corporate board characteristics. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2024. Vol. 55. URL: <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2024.100615>
3. Gebrihet HG, Gebresilassie YH, Woldu GT. Trust, Corruption, and Tax Compliance in Fragile States: On a Quest for Transforming Africa into Future Global Powerhouse. *Social Sciences*. 2024. Vol. 13(1). URL: <https://doi.org/10.3390/socsci13010003>
4. OECD. Tax Administration 3.0: From Vision to Strategy. Paris: OECD Publishing, 2025. 36 p. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-administration/tax-administration-3-0-from-vision-to-strategy.pdf>
5. On approval of the National Revenue Strategy until 2030 : Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 27.12.2023 No. 1218-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text> (in Ukrainian).
6. OECD. Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine 2025. Paris, 2025. URL: <https://www.oecd.org/uk/publications/5f7daca7-uk/full-report.html>
7. State Tax Service of Ukraine. Anti-corruption programme of the State Tax Service of Ukraine for 2023–2025 (as amended). Order of the State Tax Service of 10.04.2023 No. 221, as amended on 07.08.2023 No. 639 and 09.04.2024 No. 265 / Department for Prevention and Detection of Corruption. Kyiv, 2023. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/zapobigannya-proyavam-korupts/antikorupsiyna-programa-derjavnoi-podatkovoi-slujbi-ukraini/> (in Ukrainian).
8. On approval of the State Anti-corruption Programme for 2023–2025: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 04.03.2023 No. 220 : as of 28 June 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).

9. Huiskers-Stoop, Esther and Gribnau, Hans, Cooperative Compliance and the Dutch Horizontal Monitoring Model. *Journal of Tax Administration*. 2019. Vol 5:1. URL: <https://ssrn.com/abstract=3333347>

10. Chvertko L., Puholovko I. Challenges for the tax management function in the conditions of digital transformation. *Economy and Society*. 2023. No. 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-99> (in Ukrainian).

11. Valihura V.A. Current trends in VAT harmonisation in the European Union countries. *Finance of Ukraine*. 2022. No. 3. pp. 22–37. (in Ukrainian).

Svitlana MATCHUK

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8017-8981>

e-mail: svama@ukr.net

Volodymyr TARASHCHENKO

PhD in Economics, Associate Professor, Senior Researcher, Institute of potato research of the National Academy of Agrarian Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4873-982X>

e-mail: taraschenko@ukr.net

ANTI-CORRUPTION COMPLIANCE AS A TOOL FOR INCREASING THE TAX SECURITY OF THE STATE

Introduction. The paper examines anti-corruption compliance as an institutional tool for strengthening tax security under persistent corruption risks in tax administration and low trust in tax institutions in Ukraine.

The purpose of the paper is to substantiate anti-corruption compliance as a key element of the tax security management system and to identify priority directions for its implementation in Ukraine with regard to international standards and national strategic documents.

Results. The research is based on the analysis of Ukrainian regulations (National Revenue Strategy, State Anti-Corruption Programme, Anti-Corruption Programme of the State Tax Service), ISO 37001, the OECD Tax Administration 3.0 concept and cooperative compliance practices. It is shown that the current framework already contains elements of compliance (risk management, integrity policies, digitalisation of audits and services), but is constrained by institutional vulnerabilities of the tax administration, limited digital capacity, weak external evaluation and low taxpayer trust. Generalisation of EU experience (Netherlands, Poland, Lithuania) confirms the effectiveness of combining anti-bribery management systems, digital standards such as SAF-T and cooperative compliance models in reducing corruption risks and improving tax discipline.

Conclusion. The paper outlines directions for institutionalizing anti-corruption compliance in the Ukrainian tax system, including legal recognition of compliance as an element of tax security, implementation of ISO 37001 in the State Tax Service, wider use of e-audit and SAF-T, piloting cooperative compliance with large taxpayers and establishing independent external evaluation of anti-corruption programmes. Implementation of these measures will enhance transparency and integrity in tax administration, strengthen tax security and help restore trust between the state and taxpayers.

Keywords: anti-corruption compliance, tax security, tax administration, digitalization of taxation, cooperative compliance, Tax Administration 3.0